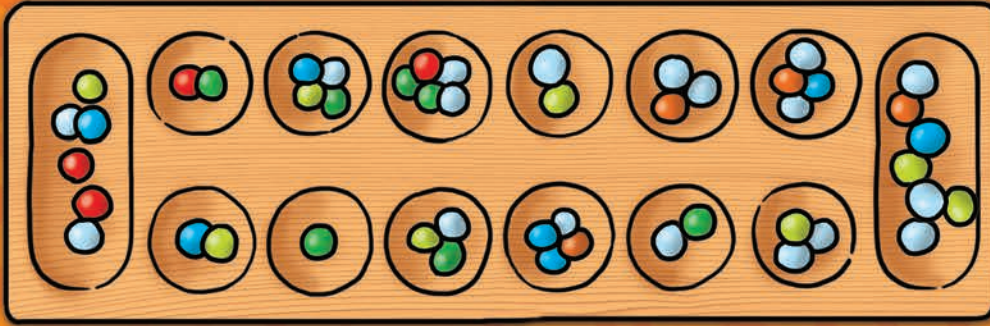

Al Taşları Dağıt Çukurlara, İşte Mankala

Mankala binlerce yıldır oynanan bir grup oyunun ortak adı. Afrika'da çok sevilen ve dünyanın pek çok yerinde yaygın olarak oynanan bu oyunların farklı adları var. Ayo, kalah, wari, awale gibi. Bu oyunlar arasında oyun tahtasındaki oyuk sayısı, kullanılan taş sayısı ve bazı kurallar bakımından farklılıklar var. Mankalanın ülkemizde ve diğer Türk devletlerinde oynanan ve mangala, dokuz kumalak, kale, kuyu gibi adlarla anılan çeşitleri de var.

Günümüzde mankala genellikle ahşaptan yapılmış bir oyun tahtası ve camdan yapılmış taşlarla oynanır.

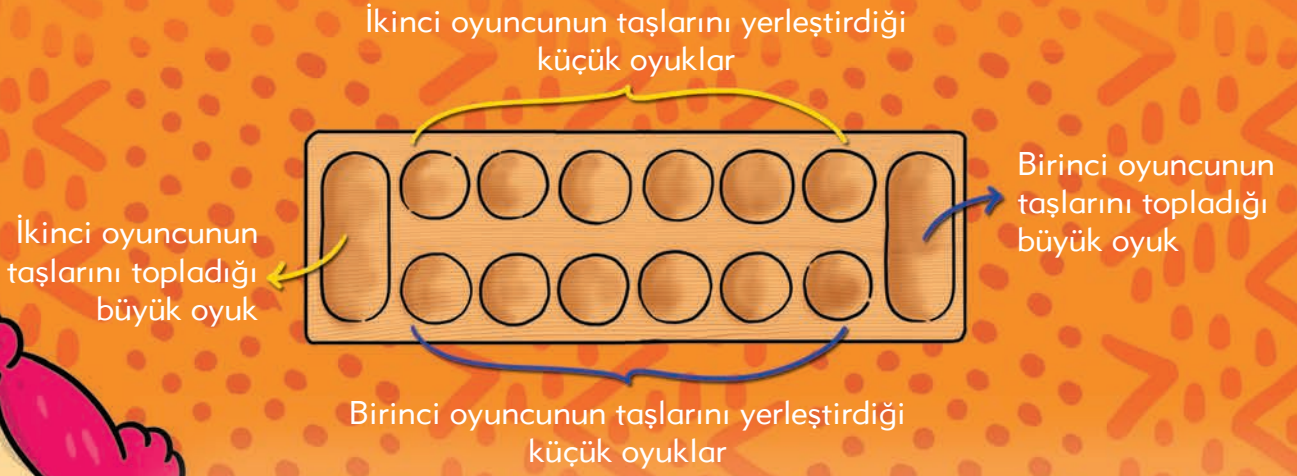
Bu fotoğrafta Mali'de bir mankala çeşidi olan wariyi oynayanları görüyorsunuz.

Mankala oynamak için evdeki atık malzemeleri kullanarak kendiniz bir oyun tahtası yapabilirsiniz. Bunun için küçük plastik kapları, üzerine delikler açtığınız bir kartona yerleştirebilirsiniz. Oyun taşı olarak da küçük taşlar, deniz kabukları, tohumlar ya da düğmeler kullanabilirsiniz.

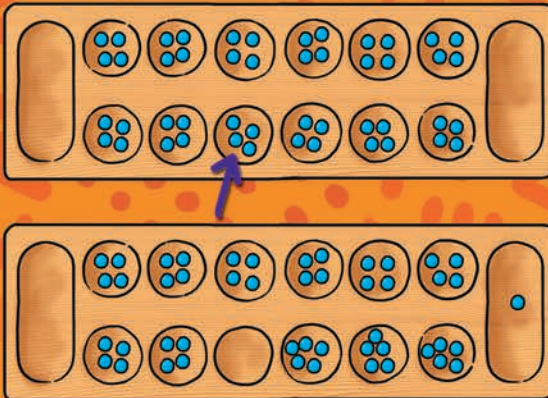

Nasıl Oynanır?

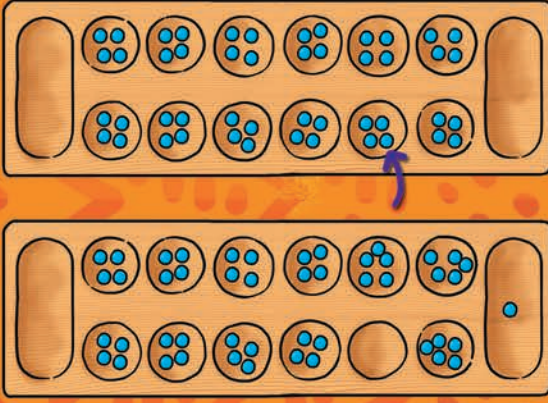
Burada, üzerinde 12 küçük oyuk ve iki büyük oyuk bulunan bir oyun tahtası ve 48 taş kullanılarak oynanan bir mankala çeşidinin kurallarına yer veriyoruz.

- Bu oyun iki kişiyle oynanır.
- Oyunda amaç diğer oyuncudan daha fazla sayıda taş toplamaktır.
- Oyun tahtasındaki küçük oyukların altısı bir oyuncunun, altısı da diğer oyuncunundur. Büyük oyukların da her biri bir oyuncunundur.
- Oyuncular taşlarını kendi büyük oyuklarında toplar.
- Oyuna başlamadan önce her oyuncu altı küçük oyukunun her birine dörder taş koyar.
- Oyuna kimin başlayacağına karar verilir.
- Birinci oyuncu küçük oyuklarının herhangi birindeki taşların hepsini alır.
- Birinci oyuncu, taşları aldığı oyukun sağındaki oyuktan başlayarak ve saat yönünün tersi yönde ilerleyerek taşları birer birer diğer oyuklara bırakır. Oyuncu kendi büyük oyukuna da taş bırakır. Sıra diğer oyuncuya geçer.
- Bir oyuncu elindeki taşların sonuncusunu ya da elinde tek taş varsa onu kendi büyük oyukuna bırakırsa yeniden oynama hakkı kazanır. Bir kez daha taşlarının sonuncusunu ya da elindeki tek taşı büyük oyukuna bırakırsa yine yeniden oynama hakkı kazanır. Bu her seferinde böyle tekrarlanabilir.

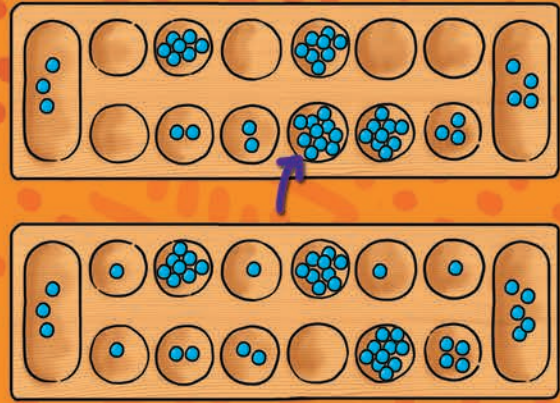

Bu resimde mor okla gösterilen oyukta bulunan dört taşı alan bir oyuncunun bu taşları hangi oyuklara bıraktığını görüyorsunuz. Bu oyuncu dördüncü taşı, kendi büyük oyukuna bırakmış olduğundan yeniden oynama hakkı kazanır.

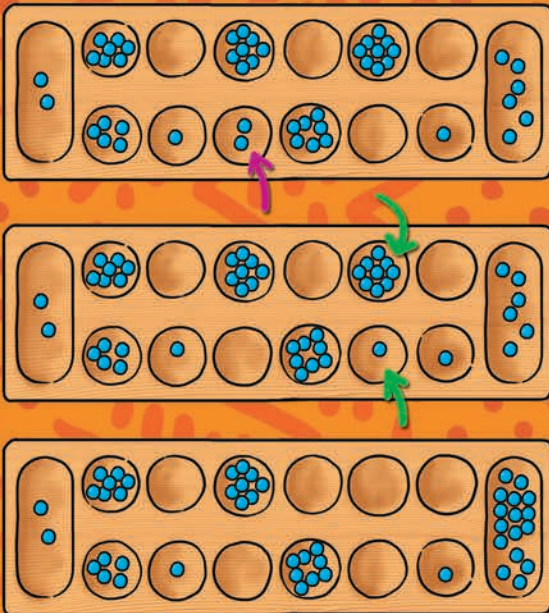

Bu resimdeyse mor okla gösterilen oyukta bulunan dört taş alan bir oyuncunun bu taşları hangi oyuklara bıraktığını görüyorsunuz. Bu oyuncu kendi küçük oyuklarının en sonuncusundan sonra taşlardan birini kendi büyük oyuğuna bırakmış. Sonra da diğer oyuncunun küçük oyuklarına taşları bırakarak devam etmiş.

Diyelim ki birinci oyuncu mor okla gösterilen ve içinde 10 taş bulunan oyuktaki taşları aldı. Bu durumda önce bu oyuğun sağındaki kendi küçük oyuklarına, sonra büyük oyuğuna, ardından da ikinci oyuncunun oyuklarına sırayla birer taş bırakır. İkinci oyuncunun oyuklarının hepsine de taş bıraktıktan sonra elinde hâlâ bir taş kalır. Bu durumda ikinci oyuncunun büyük oyuğuna taş bırakmadan kendi küçük oyuklarına taş bırakmaya devam eder.

- Oyuncu, elindeki taşların sonuncusunu ya da elinde tek taş varsa bu taşı kendi küçük oyuklarından boş olan birine bıraktığında diğer oyuncunun, bu oyuğun tam karşısındaki küçük oyuğunda taş varsa bu taşları alır. Bıraktığı son taş da alıp bunlarla birlikte kendi büyük oyuğuna koyar.

Sözelimi birinci oyuncu pembe okla gösterilen oyuktaki iki taşı alıp yandaki oyuklara bıraktığında, bu taşların sonuncusu kendi küçük oyuklarından boş olan birine denk gelmiş. Bu durumda birinci oyuncu bu oyuktaki taşı ve ikinci oyuncunun bu oyuğun tam karşısına denk gelen oyuğundaki dokuz taşı alıp kendi büyük oyuğuna bırakır. Bu iki oyuk da resimde yeşil oklarla gösteriliyor.

- Oyunculardan birinin oyuklarındaki taşlar bittiğinde oyun sona erer. Oyuncular büyük oyuklarındaki ve varsa küçük oyuklarındaki taşları sayar. En fazla taş toplayan oyuncu oyunu kazanır.